

Det kulturhistoriske

Omfattende på- og ombygning

Den opprinnelig boligen var en mindre bolig, som var typisk for Lillesand og de andre byene på Sørlandet og landet for øvrig. Denne type boliger ble gjerne bygget i utkanten av sentrum. Boligen var rundt 8 meter lang og 5,5 meter bred, med fire vinduer, ett i kjøkkenet og tre i stuen. Boligen er en og halv etasje med en trapp opp til andre etasje i den ene enden av boligen. Første etasje består av kjøkken, stue, bad og en gang, mens det i andre etasje inneholdt tre soverom, to små og et større, hvor det store var plassert midt i boligen.

Takhøyden i første etasje varierer fra 1,95 til 2,1 meter, mens kneveggen i andre etasje er 50 cm høyde og dermed begrenser boarealet i andre etasje.

Det er tatt bilde av den nåværende boligen som er manipulert.

Den første påbygningen var å bygge en låvekvist på midten av den opprinnelige boligen i fasaden ut mot hagen for å gjøre andre etasje og spesielt det største soverommet mer praktiske med større takhøyde og lysere. Neste påbygningen skjedde på 1960-tallet for å få en større og mer praktisk bolig total sett. Boligen ble da forlenget med 5 meter, slik at den påbygde boligen målte 13 x 6,0 meter. Siden det ble valgt en normal takhøyde med bjelkelag og isolasjon mellom etasjene i tilbygget, var det nødvendig å løfte taket på den opprinnelige boligen med 50 cm for å få et brukbart boareal i andre etasje i tilbygget. Det siste påbygningen var å forlenge kvisten med ca 3 meter for å få gjøre ett soveværelse noe større og lysere.

I ettertid er det mye som tyder på at når det ble søkt om forlengelse av en opprinnelig boligen la man størst vekt på det praktiske og økonomiske og ikke det estetiske. Resultatet er blitt et arkitektonisk misfoster som skjemmer nabolaget.

Vi hadde aldri fått tillatelse fra verken kommunen eller vernemyndighetene til verken etablere ny kvist i fasaden eller forlenge den opprinnelige boligen.

Historiske detaljer og særtrekk

Siden den opprinnelige boligen har vært gjennom hele tre omfattende på- og ombygninger finnes det ikke lengre noen utvendig originale eller autentiske historisk detaljer eller særtrekk fra den opprinnelige boligen. Bygningsdetaljer som vinduer er skiftet flere ganger og er nå nye koblede vinduer som er svært forskjellig fra de opprinnelige vinduene. De nye vinduene er dessuten større enn de opprinnelige vinduene. Dagens kledning er også skiftet og er mye kraftigere enn den opprinnelige kledning og er tilpasset størrelsen til den nåværende bolig. Denne nåværende kledningen ville vært overdimensjonert og ville ikke vært harmonisk dersom den skulle ha vært brukt på den opprinnelige boligen. Flere av dagens bygningsdetaljer som for eks gavelutstikk bryter med den opprinnelige byggestilen som preget den opprinnelige boligen.

Bryter med datidens byggeskikk

Den nåværende boligen fremstår i dag som en stor bolig, noe som også bryter med byggeskikken og -tradisjonen fra den gangen den opprinnelige boligen ble oppført. Boligene i utkanten av Lillesand sentrum inkludert Kokkenes og de andre sørlandsbyer, var gjerne mindre boliger tilsvarende vår opprinnelige bolig. De store boligene ble oppført i sentrum eller i forbindelse med større gårdsbruk.

Sjeldent

Vi har gjort en opptelling og hvor vi i Lillesand som omfatter Kokkenes, Sandsmyra og Brentemoen har kommet frem til at det i disse områdene finnes mer enn 40 tilsvarende mindre boliger som vår opprinnelige bolig. De aller fleste av disse har i stor grad beholdt sin originale utforming og fremstår i stor grad som autentiske. Noen er riktignok påbygd, men dette har stort sett skjedd på baksiden (ikke fasaden) av boligen og/eller mindre tilbygg, men hvor det selv for en legmann er lett å se hva som er den opprinnelige boligen og at denne er av eldre dato.

Vanskelig å se hva som er på- og ombygd

Vi opplever at selv personer med erfaring fra å vurdere eiendommer har store problemer med å se hva som er på- og ombygd og hva som har vært den opprinnelige boligen uten at man blir informert om dette. Disse ombygningene har også medført at den nåværende bolig har mange likhetstrekk med boliger som er bygget langt senere vår opprinnelige boligen.

Vanskelig å se når boligen er oppført

Da den nåværende boligen verken har en typisk byggestil eller bygningsdetaljer som er lett å identifisere og typisk for en spesiell tidsperiode, opplever vi også at det er svært vanskelig eller umulig å tidfeste når boligen er oppført. Siden de andre boligene i gateløpet ellers heller ikke har en lik byggestil, men er en blanding av forskjellig byggestiler og hustyper, er dette med på å gjøre det enda vanskeligere å tidfeste når vår bolig er oppført.

Omgivelsen i Samuel Nicolai Hansensgate

Gateløpet i Samuel Nicolai Hansensgate skiller seg sterkt fra de andre gateløp i Lillesand sentrum og omegn, hvor de andre gatene i stor grad preges av boliger fra samme tidsepoke og med samme byggestil.

Dette er ikke tilfelle i S. N. Hansensgate, hvor mange av eiendommene i gateløpet i sin tid tilhørte Strandgaten 33 og hvor store deler av gateløpet tidligere var en del av en større historisk frukthage med store frukttrær og paviljong. Strandgaten 33 er en praktieiendommen som ble bygget av skipsreder Samuel Nicolai Hansen i 1836. I tillegg til eiendommene i Strandgaten og S.N. Hansens gate inkluderte eiendommen også arealet på andre siden av Strandgaten og ned mot sjøen. Dette området var tidligere et skipsverft, som nå er blitt en offentlig park med blant annet lekeapparater og badestrand. Boligen i Strandgaten 33 ble fredet allerede i 1924. Etter hvert ble det skilt ut tomter fra denne eiendommen og hvor eierne oppførte nye boliger til seg selv som senere ble solgt eller skilte ut eiendommer som ble solgt som råtomter.

De aller fleste boligene i Samuel Nicolai Hansensgate er av nyere dato og godkjent av Fylkeskommunen. Disse boligene er bygget i forskjellige tidsepoker med forskjellig byggestil, gateløpet preges derfor på ingen måte av boliger med ens byggestil oppført i en bestemt tidsperiode.

Siden det er et faktum at de historiske omgivelsen er sterkt svekket i forhold til slik de fremsto før denne bebyggelsen og at gateløpet ikke er preget av boliger med samme byggestil og -art, mener vi dette også er med på å redusere den historiske verdien av vår nåværende bolig. Denne vurderingen mener vi langt på vei også blir støttet av Kulturminnevernets vurdering i søknaden om riving av gården på Bellevue i Lillesand sentrum. Her har saksbehandleren Thomas Hirsch fra Kulturminnevernet og Kulturminnevernet konkludert og vektlagt;

at den nye bebyggelsen på Bellevue i betydelig grad har forringet stedets verneverdi slik den har fremstått før denne bebyggelsen ble oppført.

En bolig som fremstod som autentisk og med mange originale bygningsdetaljer og hvor det ble gitt tillatelse til å rive,

Vi vil også nevne de store endringene i omgivelsen og gateløpet i S. N. Hansensgate også var et viktig moment for medlemmene i Planutvalget når de ga tillatelse til å rive boligen.

I forbindelse med en søknad om å oppføre en ny bolig i S. N. Hansensgate 6, ga Kulturminnevernet samtykke til dette, til tross for at dette var en gammel

Arkitektonisk misfoster

Som nevnt tidligere ville vi aldri fått godkjent de på- og ombygningene som er gjennomført på vår nåværende bolig. Løsningen ville vært å bevare den opprinnelige boligen og oppføre en ny separat bolig med en eller annen form for tilknytning til den eksisterende boligen.

Man hadde da fått en spennende løsning med to separate boliger med hver sitt arkitektoniske uttrykk og karakter, som også hadde gjort det lett å se hva som er originalt og hva som er nytt.

Med de ombygningene som er gjennomført nå fremstår den nåværende boligen som verken gammel eller ny. Dessuten har den heller ikke noe symmetri eller ett gylden snitt. Mange vil kalle den et arkitektonisk misfoster som på ingen måte er en pryd verken for gateløpet eller omgivelsene. Boligen vil aldri bli en klassisk bolig som vil forskjønne omgivelsene, selv ikke etter en omfattende totalrehabilitering.

De tre ombygningene

Den opprinnelige boligen var et typisk sørlandshus som målte ca. 8 x 6 meter (lengde x bredde) og som var typisk for Sørlandet og landet for øvrig den gangen det ble oppført. Disse små husene ble bygget i utkanten av sentrum, mens de store prangende boligene preget sentrum. Boligen bestod i prinsippet av en første etasje med lav innvendig takhøyde og et mindre loft med vindu i hver endeveggen. Bilder er manipulert, hvor det er tatt bilde av den nåværende boligen og justert dette slik at det gir et bilde av den opprinnelige boligen.

Den første påbygningen var å etablere en mindre kvist for å gjøre annen etasje noe mer brukervennlig og praktisk. Ved å sette inn vinduer og heve deler av taket kunne en større del av etasjen benyttes i tillegg fikk man inn mer lys.

Neste påbygning var å forlenge boligen. Etter påbygningen målte boligen ca. 13 x 6 meter. Påbygningen gjorde 1. etasje mer brukervennlig, hvor man fikk et større oppholdsrom/TV-stue med normal takhøyde. Den opprinnelige stuen var lite praktisk på grunn av lav takhøyde, begrenset areal og dårlig isolasjon gjorde den svært lite brukervennlig om høsten og vinteren. Andre etasje i det nye tilbygget var fortsatt lite praktisk fordi takhøyden her ble noe mindre i forhold til takhøyden i den opprinnelige boligen, fordi det er normale takhøyde i første etasje, i tillegg til isolasjon mellom etasjene i påbygget. I den opprinnelige boligen er det ikke isolasjon mellom etasjene. For å få en fornuftig løsning ble taket i den opprinnelig boligen løftet ca. 0,50 meter.

Rent arkitektonisk kan man i dag lure på hvordan et slikt tilbygget ble akseptert av myndighetene rent estetisk og arkitektonisk. Med det nye påbygge er det vanskelig å karakterisere den nye boligen som harmonisk og estetisk. Imidlertid får man unnskyldte myndighetene med at den gangen var de mer opptatt av det praktiske og la mindre vekt på det estetiske og aksepterte derfor tiltaket på bakgrunnen av dette. Det kan også nevnes at tilbygget ble i tillegg godkjent og delvis finansiert av husbanken.

Det kan også nevnes at det er denne versjonen som er illustrert i boken til Kjell Rosenberg, en lokal historiker, som har beskrevet mange av boligene i Lillesand sentrum. Han vurderte dette tilbygget som harmonisk og godt tilpasset den opprinnelig boligen. Kulturminnevernet har i sine tre rapporter henvist til denne boken..

For å få en mer praktisk og harmonisk bolig, ble kvisten forlenget. Dette medførte at et lite soveværelse i andre etasje fikk mer lys, i tillegg til å være noe mer praktisk. I tillegg til forlengelse av kvisten ble det laget en innvendig åpningen mellom den opprinnelige boligen og tilbygget, slik at man fikk en sammenhengende andre etasje. Dette gjorde andre etasje noe mer brukervennlig, men fortsatt er rommene i andre etasje lite attraktive og fungerer i praksis som soveværelse og ikke som oppholdsrom eller arbeidsværelser hvor man oppholder seg i på dagtid og fungerer som private rom.

Historiske detaljer og særpreg

Bilde viser den nåværende kledningen sammenlignet med en liten bit av den originale kledningen. Som man ser er den nåværende kledningen mye kraftigere enn den originale kledning.

Når de ser den nåværende boligen og kledningen tror mange at dette er den originale kledningen, noe som er med på å gjøre det vanskeligere å se at den opprinnelige boligen var en mindre bolig, siden en så kraftig kledning ikke vil passe på en mindre bolig

Vi er noe usikre på hvordan de originale vinduene på den opprinnelige boligen så ut. I den forbindelse har vi vært i kontakt med flere personer som eier eldre boliger i Lillesand og på bakgrunn av disse opplysninger mener vi bilde under til høyre viser hvordan de originale vinduene på den opprinnelige boligen mest trolig så ut.

Vinduene på vår nåværende bolig er skiftet flere ganger og hvor de nåværende vinduene er som vist på bilde under til venstre. Dette er koblede vinduer som i tillegg er en god del større enn de opprinnelige vinduene. De store vinduene er også med på å se at den opprinnelige boligen var en mindre bolig.

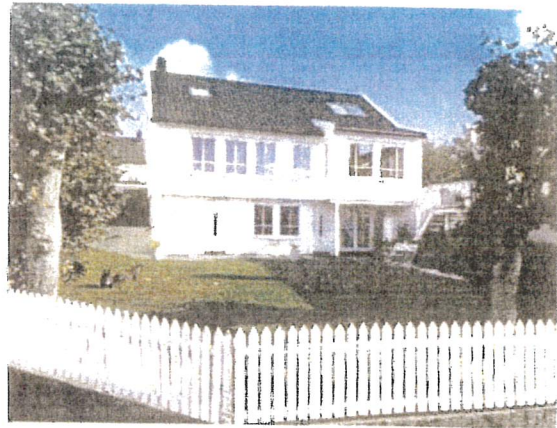

En annen liten detalj, men som er godt synlig for de som går forbi på gaten er at vår nåværende bolig har tydelig gavelutstikk og vindskier med utskjæringer og detaljer.

Dette er bygningsdetaljer som er endre fra den opprinnelige boligen i forbindelse med de tre på- og ombygninger som er gjennomført og som ikke er originalt på den opprinnelige boligen. Igjen er dette detaljer som er godt synlig og som er med på å vanskeliggjøre å tidfeste når boligen er oppført.

Når Kulturminnevernet i sin rapport fra 2007, konkluderer med at den nåværende boligen har stor historisk verdi på grunn av de historiske særpreg og detaljer.

S. N. Hansensgate 2

S. N. Hansensgate 5

S. N. Hansensgate 6

S. N. Hansensgate 8

S. N. Hansensgate 7

S. N. Hansensgate 12

S. N. Hansensgate 14

Avslutningsvis mener vi det er naturlig å nevne søknaden om oppføring av en ny bolig i S. N. Hansensgate 6, som var den siste rest av den tidligere frukthagen tilhørende Strandgaten 33. På tomen stod det fortsatt flere gamle og store klassiske frukttrær som tydelig markerte at dette var en del av en større frukthage.

Siden dette var en historiske frukthage med store gamle klassiske skulle man forvente at dette var noe Kulturminnevernet mente hadde spesiell stor historisk verdi og var viktig å bevare for ettertiden. Spesielt siden dette fortsatt tilhørere Strandgaten 33 med sitt praktfulle hovedhus og sidebygninger og som ligger rett på den andre siden av gaten og hele boligmassen med sine tilhørende tomter ble fredet allerede i 1924. De gamle frukttrærne med sin størrelse fremstod som tuntrær man skulle tro var fredet.

Her ga Kulturminnevernet samtykke til å oppføre en nye bolig som omsøkt. Siden den nye boligen dekker det aller meste av tomten og det var nødvendig å sprengne ut hele tomten for å få plass til den nye boligen med garasje var det ikke være mulig å bevare disse gamle klassiske frukttrærne. Dette medførte at siste rest av en eldre hage med sine gamle klassiske frukttrær som tidligere preget mye av gateløpet i S. N. Hansensgate ikke lengre eksisterer og dette med samtykke fra Kulturminnevernet.

Som man ser av bilde er tomtearealet begrenset og de nye boligen fyller det aller meste av tomten, noe som gjorde det nødvendig å sprengne ut hele tomten for å gi plass til den nye boligen.

